

ดำนนำ

คู่มือ “เทคนิคการสอน จากที่สู่น้อง จากน้องสู่อีซี” ฉบับนี้ เกิดขึ้นจากการจัดทำโครงการแบ่งปันความรู้สู่น้อง โดยคณะทำงานจัดการความรู้ (KM TEAM) ปีการศึกษา 2557 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการสอนจากรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชากฎหมาย สู่น้องเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในดำเนินการสอนที่มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม คู่มือฉบับนี้จะไม่ประโงรงอันใดเอง หากคงอยู่ในคลังความรู้ปราศจากการนำมาใช้

ด้านการเรียนการสอน
KM Team
15 พฤษภาคม 2558

ลอนอย่างไทำให้เกิดบันทึกที่ดีมีคุณภาพ	๓
นิยาม คำว่า “ครู”	๔
ขั้นตอนการวางแผนและการเตรียมการสอน	๗
การวิเคราะห์หลักสูตร	๗
การเตรียมการสอน	๗
เทคนิคการสอน	๘
การสรุปเนื้อหา	๑๒
การประเมินผล	๑๓
ครูที่ดีควรมีคุณสมบัติและข้อควรปฏิบัติที่สำคัญ	๑๓
สรุปหลักการและกระบวนการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน	๑๔
ห้องกักบัคความรู้	๑๖
นอังกามที่ตอบ	๑๗
ประมวลภาพ	๒๒

สอนอย่างไรทำให้เกิดบัณฑิตที่มีคุณภาพ

การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เริ่มจากหัวใจการมีจิตวิญญาณของความเป็นครู
หลักที่สำคัญในการสอนควรเริ่มต้นจากการสร้าง "ความรัก" เริ่มจาก

Love

รักแรกพบ - ทำอย่างไรให้ลูกศิษย์รักคุณครู เมื่อใดที่ลูกศิษย์รัก

เมื่อบอกให้ทำอะไรก็ทำตาม จะทำตาม ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีงาม

รักที่สอง - รักการเรียนรู้ ในฐานะคุณครูต้องสอนให้ลูกศิษย์

องการเรียนรู้ไม่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น ต้องให้ลูกศิษย์รู้จักแสวงหาความรู้

เพราะมหาวิทยาลัยสอนทฤษฎี ไม่ได้สอนประสบการณ์ ประสบการณ์เอาไว้

แลกเปลี่ยนทำให้เกิดทักษะ (skill) ในเชิงการบริหารการศึกษา

รักที่สาม - รักการอ่านเขียน การท่องจำบท ข้อเรียงเรียง วิธีการเขียน

ข้อสอบ จดโน้ตย่อ สอนให้เกิดความเข้าใจ ไม่ใช่สอนให้จำ

รักที่สี่ - รักเรื่อง สอนให้คิดถึงอนาคต และสอนให้วางแผนชีวิต

รักสุดท้าย - รักมหาวิทยาลัย รักพ่อ แม่ รักสังคมและประเทศชาติ

ขอจำ***หน้าที่ครูไม่ใช่ให้แต่ความรู้

คนเป็นครูบาอาจารย์ต้องฝึกให้

ลูกศิษย์ได้ลองให้เกิดความคิดได้เอง

เราทำเช่นนี้เชื่อว่าจะได้ลูกศิษย์ที่มีคุณภาพ

นิยาม

คำว่า “**ครู**”

“ การเป็นครูเป็นเรื่องที่จกจากจึงแต่การเป็นครูเป็นเรื่องที่จิ่งใหญ่ ครู คือ ผู้ให้ (ให้ความรู้) ผู้เติมเต็ม/คุณธรรม) ผู้มีเมตตา ให้ความหวังใจลูกศิษย์ และต้องเป็นต้นแบบที่ดีงามต่อลูกศิษย์ เราทุกคนเป็นครูคนละอย่าง ตามความถนัดและประสบการณ์ ”

รศ.รับสรรงค์ แสงสุก

“ ในความเป็นครูนอกจากสอนหนังสือแล้ว สัมฤทธิ์ผล คือองหากให้ลูกศิษย์มีสัมมาอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองได้ นี่คือน่าหมายของครูที่จะสร้างลูกศิษย์ ลูกศิษย์ป็นระบบเหมือน เมล็ดพันธุ์ความหวังของสังคม อาจไม่ออกพร้อมกัน ในวันเดียวกัน แต่เมื่อไหร่ที่ออกแล้วจะ ต้องไม่กลางพันธุ์ ”

รศ.ทองลูก ทัศนังพัฒนาพงศ์

“ ครู คือ ผู้สอนไม่เพียงแต่ให้ความรู้แต่ต้องสอนทุก ๆ ด้าน สอนให้รู้จัก “รัก” ให้รักพ่อ แม่ ให้รักสังคมและประเทศชาติ รักมหาวิทยาลัย รักเขาให้ เป็น รักเขาให้ได้ ทำให้เขารัก สอนด้วยใจ ใส่ใจนักศึกษา สอนให้รู้จักเพื่อน คบคนดี อกจากคนพาล สอนให้อ่านเข้าใจจนกินไป สอนให้คิดดี ทำดี ๆ ลๆ คือน้ำที่ของครูอย่างแท้จริง ”

รศ.ดร.สุมาลี วงษ์วิทิต

“ ครูจะทำอย่างไรให้ลูกศิษย์เข้าใจให้มากที่สุด การสอนหนังสือ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ศาสตร์ คือ ความรู้ ศิลป์ คือ ศิลปะ ในการถ่ายทอดความรู้ ครูจึงต้องศึกษาสิ่งที่ดีที่สุด โดงนำความรู้ ที่ได้มาประยุกต์และต้องอดการพัฒนาการสอน จึงจะเกิด ความงอกงามและงั้นงิ้น ”

รศ. เรืองยศ แอนภักดี

“ความเป็นครูไม่เพียงสอนหนังสือ แต่ต้องปลูกฝังให้ลูกศิษย์รู้จักกฎหมายในทางที่ถูกต้อง มีความสุจริต สามารถนำความรู้ที่ได้จากการสอนไปสู่การแก้ไขปัญหาสังคมได้ เช่น “การใช้อำนาจตามกฎหมาย ต้องมีความสุจริต ต้องรอบคอบกฎหมาย และดำเนิน การตามขั้นตอนตามที่กฎหมายบัญญัติไม่เลือกที่รัก มักที่ชัง ดำเนินถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง”

” รศ.ดร.ภิขิต ก้องบุญจกุล

“ การเป็นครูต้องเตรียมตัวในการสอนให้มาก หากสอน 2 ชั่วโมง ต้องเตรียมเอกสารอย่างน้อย 4 ชั่วโมง และการเป็นครูต้องทำใจ และอดทนสูง อดทนต่อ

” รศ.ประสิทธิ์ ขงวิจิตร

“ เป็นครูต้องทุ่มเท ต้องค้นคว้าหาความรู้ตลอดเวลา การสอนเป็นเทคนิคเฉพาะตัว “เป็นเอกลักษณ์ของเอกบุรุษ” การสอนจึงต้องใช้ประสบการณ์ต้องค้นหาด้วยตนเอง

” รศ.สุเมธ จานประดับ

“ เป็นครูต้องไม่เก้งก้าง ไม่โกรธ ต้องทำใจให้ได้ ต้องให้อภัย ความอดทนเป็นเรื่องสำคัญ เวลาสอนต้องใส่ใจหัวใจไปด้วย

” รศ.มณฑา ประพันธ์ธนัตถุณี

“ การจะเป็นครูที่ดีต้องรู้ทุกเรื่อง ต้องเรียงนรู้ตลอดเวลา อะไรที่ไม่รู้ต้องศึกษาหาความรู้่างจริงจัง

” อ.จารุณี อภิรักษ์ มานิตกุล

ขั้นตอนการวางแผนและการเตรียมการสอน

๑. การวิเคราะห์หลักสูตร

ก่อนการสอนผู้สอนต้องวิเคราะห์เนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยมีการนำทฤษฎีระบบหลักการบริหารจัดการ (Systems Approach Process) การคิดอย่างเป็นระบบและภาวะผู้นำทางการศึกษา เพื่อช่วยในวางแผนเขตกระบวนวิชา กำหนดวัตถุประสงค์มุ่งหมาย วางเป้าหมาย หลักการของการเรียนการสอน การออกข้อสอบ รวมทั้งวิเคราะห์ผู้เรียน ว่าผู้เรียนคือใคร อายุเท่าไร ประวัติการศึกษาที่ผ่านมา พื้นฐานความรู้เป็นอย่างไร ดังนั้นผู้สอนควรหากกลยุทธ์ในการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษาในแต่ละชั้นเรียน เช่น นักศึกษาภาคพิเศษ ภาคปกติ ควรมีการรอกประวัติสั้น ๆ เพื่อให้ทราบถึงประสบการณ์ ความรู้พื้นฐานเดิมที่มี เพื่อจัดทำแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับลูกศิษย์

๒. การเตรียมการสอน

ก่อนที่จะสอนควรมีการศึกษาหนังสือเกี่ยวกับจิตวิทยาการสอนซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ จะทำให้เกิดความเข้าใจในตัวลูกศิษย์ อาทิเช่น เมื่อสอนไปแล้ว ๔๕ นาที ความสนใจของลูกศิษย์จะลดน้อยลง ครูต้องหาเทคนิคการสอนเพื่อดึงความสนใจให้ลูกศิษย์ เป็นต้น จากนั้นทุ่มเทศน์คว้าวหาความรู้จากตำราของอาจารย์ระดับปรมาจารย์มาศึกษาหลาย ๆ เล่ม นำแนวทางมาการสอนมาประยุกต์ต่อยอดความรู้ ทำความเข้าใจเนื้อหา เพราะการเป็นอาจารย์ต้องเข้าใจเนื้อหาที่จะสอน หากสอน ๒ ชั่วโมง ควรเตรียมการสอนอย่างน้อย ๔ ชม. เพราะว่า “เหลือดีกว่าขาด” ก่อนบรรยายทุกครั้งควรทบทวนเนื้อหาและในการสอนอย่างน้อย

๓-๕ ครั้ง เพื่อตรวจสอบเนื้อหาว่ามีความทันสมัยและก่อให้เกิดความมั่นใจในการสอน พร้อม
ทั้งนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการสอน อย่างเช่น คอมพิวเตอร์มาช่วยในการบรรยาย
เช่น โปรแกรม Power point หรือใช้สื่ออื่น ๆ อาทิ ภาพยนตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ
เรียนมาประกอบการสอน การวาดแผนผัง เป็นต้น

เทคนิคการสอน

การพบกันวันแรกควรสร้างความประทับใจต่อลูกศิษย์ โดยมาให้ตรงเวลา เว้นแต่ติด
ภารกิจสำคัญ หรือรถติด ซึ่งเรื่องนี้ท่านอาจารย์ประพนธ์ ศาตะมาน ได้กล่าวไว้ว่า **“การไม่
เข้าสอนให้ตรงเวลา ทำให้อาจารย์ผู้บรรยายเกิดความละอายใจ มีความกังวลในการสอน อาจ
ทำให้การสอนไม่ราบรื่น”** การมาก่อนการสอนครึ่งชั่วโมงจะทำให้ผู้บรรยายผ่อนคลาย
ความเครียดและมีเวลาในการเตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วันแรกที่บรรยายควรสร้างบรรยากาศให้สบาย ๆ ให้เหมือนสัมมนาหรือสนทนา พูด
เรื่องทั่วไป เช่น วิชาที่สอนมีกี่ Section แต่ละ Section มีอาจารย์ท่านใดบรรยายบ้าง
เพื่อติดตามการสอนและข้อสอบที่แต่ละ Section จะออก รวมทั้งมีการแนะนำตำรากฎหมาย
ที่ใช้สอนในวิชานั้น ๆ ตำราหลักของมหาวิทยาลัยรามคำแหงหรือจากมหาวิทยาลัยอื่นที่มี
เนื้อหาในวิชาที่สอน

การนำเข้าสู่บทเรียน ควรมีการกล่าวถึงโครงสร้างของกฎหมาย (Structure)
กรอบแนวคิด (Concept) การเชื่อมโยงความสอดคล้องเกี่ยวเนื่องกับตัวบทกฎหมาย ต้อง
อธิบายให้เห็นถึงฐานความคิด เจตนารมณ์ของกฎหมายในแต่ละมาตรา เพื่อสร้างความเข้าใจ

ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา อาทิ กฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ อาจต้องไปดูกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และคำว่าละเมิด คือ หนี้ (มาตรา ๔๒๐) กฎหมายจำนอง เชื้อมโยงการซื้อ ขาย ผาก เป็นต้น ก่อนจะสอนบทเรียนให้ลูกศิษย์ศึกษาด้วยบทนั้นก่อน กรณีตัวบท ควรแยกหลักเกณฑ์ (องค์ประกอบ) และลูกศิษย์ต้องนำตัวบทพทกติดตัวมาด้วย ตลอดเวลา เมื่ออ่านแล้วให้ขีดเส้นใต้ข้อความหรือตัวอย่างที่สำคัญ ยกตัวอย่างเช่น “มาตรา ๑๓๘ อสังหาริมทรัพย์ หมายความว่า ที่ดินและทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นและหมายความรวมถึงทรัพย์สิทธิอันเกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดินหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย” ให้ขีดเส้นใต้คำว่า ลักษณะเป็นการถาวร และยกตัวอย่างมาตรามีการนำข้อสอบเก่ามาให้ลูกศิษย์ได้ฝึกทำ ฝึกคิด พร้อมลงมือจด ก่อนจะเฉลยให้ฟัง เพื่อเป็นการฝึกการคิดวิจจษ์ เมื่อได้คิดจะเกิดความเข้าใจ และมีทักษะในการนำไปใช้ได้ เป็นต้น

การสอนต้องใช้ประสบการณ์ ครูรุ่นพี่มีประสบการณ์การสอนเนื่องจากสอนมากกว่า ๓๐ ปี ต้องก้าวให้ทันนวัตกรรมที่ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้ลูกศิษย์สามารถเรียนรู้ เข้าใจในสิ่งที่ต้องการ เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อ ลูกศิษย์และทำให้การสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เช่น การใช้โปรแกรม Power Point ในการนำเสนอ แผนี่ความคิด หรืออาจนำภาพยนตร์ที่ตัดต่อมาเพียง ๕-๑๐ นาทีมา ประกอบการสอน เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกศิษย์ และทำให้ลูกศิษย์อยากเข้าห้องเรียน

ยกตัวอย่าง วิชาประวัติศาสตร์กฎหมาย อาจนำภาพยนตร์การประชุมสภาซีเนต (Senate) มาประกอบการบรรยาย เพราะธรรมชาติของมนุษย์ชอบความบันเทิง ดูหนังฟังเพลง และเห็นภาพที่มีความเคลื่อนไหวจำลองจากสถานการณ์จริง

วิชา จำนำ จำนอง อาจมีการนำหนังสือ นิติสาร วารสารที่วัยรุ่นให้ความสนใจมาใช้ประกอบการบรรยาย ยกตัวอย่าง หนังสือ A day จะมีการบอกราคาสินค้าต่าง ๆ เช่น กระเป๋าหลุยส์วิตตองราคา ๔ หมื่น ๘ พันบาท ครก ๒ พันบาท อัญมณี ๖ พันบาท ไทโรลล์ซัมซุง นาฬิกา สุนัข ปืน เป็นต้น จากนั้นถามลูกศิษย์ว่า “คิดว่าสินค้าชิ้นไหนที่จะจำนำได้บ้าง แล้วมีใครเคยจำนำบ้าง” เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ต่อจากนั้นก็สรุปให้ฟัง เช่น กระเป๋าไม่รับจำนำเนื่องจากไม่รู้ว่าเป็นของจริงหรือของปลอม ครกก็ไม่นิยมรับจำนำเนื่องจากหนักและผู้จำนำไม่กลับมาเอาคืน ขาดทอดตลาดก็ไม่ได้ สิ่งมีชีวิตทั้งหลายไม่สามารถจำนำได้ ส่วนปืนเป็นอาวุธไม่สามารถจำนำได้เช่นเดียวกัน เป็นต้น การนำสื่อที่ทันสมัย จะช่วยการกระตุ้นความสนใจให้ลูกศิษย์มีความสนใจตัวบทกฎหมายมากยิ่งขึ้น หลักการยกตัวอย่างการเป็นตัวอย่างพื้นฐานเบื้องต้น คือตัวอย่างง่าย ๆ ในกฎหมายละเมิด เพื่อไม่ให้นักศึกษาสับสน เช่น นาย ก. เดินมาเอาไม้มาตี นาย ข. ลูกศิษย์ก็เข้าใจว่าการกระทำเอาไม้ตี คือการละเมิด เป็นต้น ตัวอย่างต่อไปจึงยกตัวอย่างที่ยากขึ้นมากอีกระดับหนึ่ง สังเกตนักศึกษาว่าตามทันหรือไม่ หากนักศึกษาตามทันจึงยกตัวอย่างที่ยากขึ้นไป หากนักศึกษาตามไม่ทันให้หยุดแล้วยกตัวอย่างที่ง่ายเพื่อให้เข้าใจ อีกตัวอย่างที่ควรนำมายกตัวอย่างคือ ฎีกาที่แปลก ๆ เช่น คำพิพากษาฎีกาตัดสินไม่ตรงกับตัวบท ต้องเน้นเป็นพิเศษ และมีการสอบถามลูกศิษย์ว่ามีความคิดด้วยหรือไม่อย่างไร เพื่อให้ลูกศิษย์มีประสบการณ์ในการตอบมากขึ้น เป็นต้น

ตัวอย่างเป็นเรื่องที่สำคัญ ยิ่งมีภาพประกอบจะทำให้ให้นักศึกษาเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น เช่น มาตรา ๕ พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายที่ดินกล่าวว่า “ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ควรมีการยกตัวอย่างภาพทำให้เห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรมจะทำให้จดจำได้ง่ายกว่าการพูดแล้วให้ลูกศิษย์มโนภาพไปเอง

ยกตัวอย่างจากข้อสอบเก่าเป็นเรื่องที่สำคัญ ลูกศิษย์จะให้ความสนใจ ครูจะต้องสอนลักษณะการตอบว่าควรตอบอย่างไร ยกหลักกฎหมาย วินิจฉัย สรุป ควรมีการแนะนำการเขียนวินิจฉัยตั้งแต่เริ่มต้น สำนวนแรกที่จะเขียน **“กรณีตามปัญหา”** หรือ **“กรณีตามอุทธรณ์”** จากนั้นเขียนด้วยการเกริ่นนำ หรืออารัมภบท การวินิจฉัย ใช้สำนวนว่า **“กรณีดังกล่าวถือได้ว่า”** ต้องอธิบายให้ละเอียดเห็นภาพจะทำให้ลูกศิษย์สามารถเขียนคำตอบในข้อสอบได้ดีมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

นอกจากอาจารย์จะเป็นผู้ให้ความรู้แล้วนั้น สิ่งที่สำคัญคือการสอนความเป็นคนให้เกิดขึ้นในจิตใจของลูกศิษย์โดยการสอดแทรกข้อคิด ทศนคติ ปลูกฝังและกระตุ้นจิตสำนึกให้เป็นคนดีมีจรรยาบรรณ จริยธรรม คุณธรรม โดยการหาคำคมต่าง ๆ ที่น่าสนใจจาก Google หรือ Facebook มาสอดแทรกในการสอนในทุก ๆ ชั่วโมงที่สอน เช่น **“อย่าตัดสินหนังสือเพียงแค่หน้าปกอย่างเดียว”** อย่าตัดสินเพื่อนข้างโต๊ะแค่หน้าตา หรือการแต่งตัว

สอนให้มีเพื่อน และรู้จักไว้ใจคนให้เป็น หรืออาจเป็นประโยชน์ได้ ๆ ที่ทำให้มอฮัมมัดได้ เช่น **“วันนี้คุณยิ้มให้เพื่อนข้าง ๆ แล้วหรือยัง”** เป็นต้น

๓. การสรุปเนื้อหา

ก่อนการจบการบรรยาย ต้องสรุปประเด็นใจความสำคัญของมาตรา แยกหลักเกณฑ์ หรือองค์ประกอบของตัวบทกฎหมายความผิด และเปิดโอกาสให้ลูกศิษย์มีส่วนร่วมในการซักถาม ได้ตอบแบบ Two-way Communication แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนทัศนคติระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ ควรตั้งคำถามเพื่อให้ลูกศิษย์คิด จะทำให้มีประสบการณ์ และตามทันตัวบทกฎหมาย คำถามควรถามจากง่ายไปยาก ถามแล้วหากนักศึกษาไม่ตอบในครั้งแรก อาจารย์อาจตอบเอง เมื่อนักศึกษาเรียนไปหลายครั้งขึ้นอาจตอบคำถาม การตอบของลูกศิษย์เป็นการประเมินว่านักศึกษาสามารถเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้อย่างถ่องแท้ ในการเรียนในครั้งต่อไปอาจารย์ต้องบอกหัวข้อประเด็นที่จะสอนเพื่อให้ลูกศิษย์เตรียมความพร้อมล่วงหน้าศึกษาตัวบทกฎหมายก่อนที่จะเข้าเรียน และก่อนจบการสอนในช่วงโมงสุดท้าย ควรแนะนำวิธีการตอบข้อสอบ การออกแบบข้อสอบจะแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ ต้องตรงและครอบคลุมกับขอบเขตของวิชานั้น ๆ เพื่อให้ลูกศิษย์สามารถเตรียมตัวในการสอบ ผลจากการสอบ เป็นการประเมินการสอนของอาจารย์ ถ้านักศึกษาเข้าใจเนื้อหาวิชาได้อย่างถ่องแท้ อธิบายให้คนอื่นเข้าใจและนำไปใช้ในการสอบได้ ที่สำคัญสามารถนำความรู้ทางกฎหมาย ซึ่งเป็นกติกาของสังคม เป็นกฎเกณฑ์ หรือ ข้อตกลงที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อย เป็นประโยชน์และเป็นธรรมในสังคม

๔. การประเมินผล

หลังจากที่สอนเสร็จต้องสังเกตดูอาการปฏิกิริยาของลูกศิษย์ว่าเข้าใจหรือไม่ การสอนจึงต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ คือ การมีศิลปะในการถ่ายทอดอย่างไรให้นักศึกษาเข้าใจมากที่สุด เพราะถ้าหากมีความรู้มากแต่เมื่อพูดไปแล้ว นักศึกษาไม่เข้าใจก็ไม่มีประโยชน์ ต้องมีการประเมินตนเองด้วย หากสอนเรื่องใดไม่ชัดเจน ครั้งต่อไปควรมาทบทวนและยกตัวอย่างใหม่ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น นำผลการประเมินจากลูกศิษย์มาพิจารณาและนำมาปรับปรุงการสอน เช่น พูดเร็วเกินไป เป็นต้น

ครูที่ดีควรมีคุณสมบัติและข้อควรปฏิบัติที่สำคัญ คือ

๑. คุณสมบัติประการแรก มีความมั่นใจ **Confidence** ต้องมั่นใจในวิชาการที่เรียนมา จะเกิดความเชื่อมั่นในสิ่ง ๆ นั้น จะทำให้สามารถทำอะไรได้ประสบความสำเร็จ อย่งที่ศาสตราจารย์บัญญัติ สุธิระ กล่าวให้แง่คิดไว้ว่า **“ให้คิดว่าเราเป็นครูเราไปสอนลูกศิษย์ สอนลูกศิษย์ด้วยใจของความเป็นครู”**

๒. คุณสมบัติประการที่สอง **Credit** การสร้างน่าเชื่อถือ ครูต้องเป็นผู้รอบรู้ มีความรู้มาก สามารถแสดงความรู้ความคิดเห็นได้อย่างแจ่มแจ้ง ต้องศึกษาเมื่อนักศึกษาถามตอบไม่ได้ ความน่าเชื่อถือจะหมดไป ถ้าตอบได้ลูกศิษย์เกิดความศรัทธาและทำให้การเรียนเกิดประสิทธิภาพ

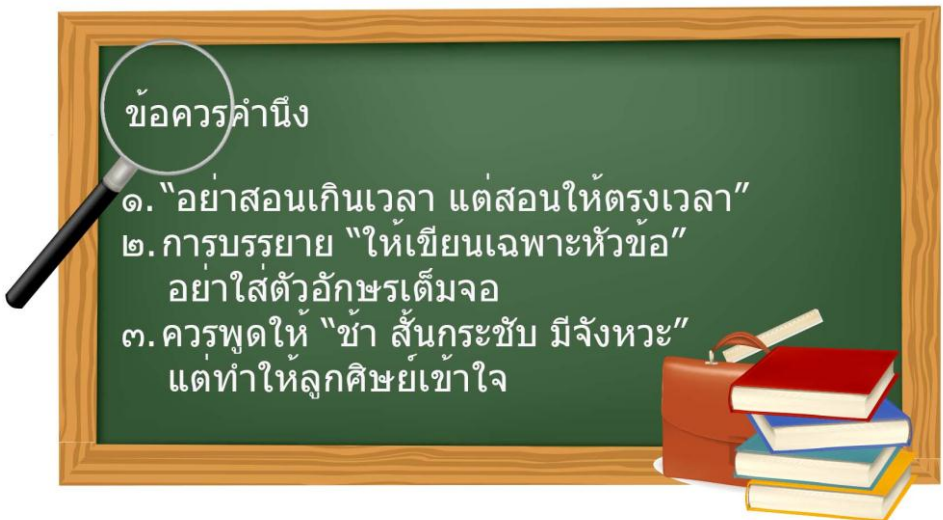
๓. คุณสมบัติประการที่สาม **Connection** การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างลูกศิษย์กับครู เริ่มต้นจากการถามสารทุกข์สุกดิบ

๔. อย่า “ติเตียนคุณค่า ให้ว่ากล่าวตักเตือน” เช่น ลูกศิษย์แต่งการไม่สุภาพ สอนว่า ให้เกียรติมหาวิทยาลัย ให้แต่งกายให้สุภาพ เป็นต้น

๕. อย่า “วางเฉย” เช่น ลูกศิษย์นอนหลับ เล่นโทรศัพท์ คุยกัน เล่นไลน์ ไม่สนใจ ไม่ได้ ต้องตักเตือน ต้องกวาดตามอง ๓๖๐ องศา ครูไม่สนใจผู้เรียนตั้งหน้าตั้งตาสอนอย่าง เดียวจะไม่เกิดประโยชน์ต่อลูกศิษย์

๖. อย่า “เรื่อยเฉื่อย” การสอนแบบไม่มีเป้าหมายพูดไปเรื่อยเรื่อย เช่น การสอน ออกนอกเรื่องจนลูกศิษย์ไม่ได้เนื้อหาสาระในเรื่องเรียน แต่อาจจะมีแทรกในการสอนได้บ้างเพื่อ เป็นการผ่อนคลายให้กับลูกศิษย์

๗. อย่า “อัดแน่น” เช่น การอัดแน่นเนื้อหามากเกินไปอาจทำให้ลูกศิษย์รับไม่ไหว เหมือนน้ำล้นตุ่ม ต้องรู้จักหะหยุดให้เวลา และมีการแลกเปลี่ยน สอบถามว่าเข้าใจไหม เข้าใจว่าอย่างไร ต้องมีการตรวจสอบตลอดเวลา

สรุปหลักการและกระบวนการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

ปัจจัยนำเข้า

ขั้นตอนการวางแผนการสอน
- พิจารณา วิเคราะห์
หลักสูตร เนื้อหาให้สอดคล้องกับ
หลักสูตร ขอบเขตวิชา
วิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อเขียน
แผนการเรียนการสอน

กระบวนการ

การเตรียมการสอน
- การเข้าสู่บทเรียน
- การนำเทคโนโลยีมาสอน
เช่น การทำสื่อการสอนที่
น่าสนใจ อาทิ โปรแกรมที่
ช่วยในการนำเสนอการสอน
ภาพยนตร์
- สอดแทรกทัศนคติ คำคม
เพื่อปลูกฝัง และให้แง่คิด
ขั้นตอนการสรุป
- ก่อนจบการบรรยายต้อง
สรุปประเด็นผลการเรียน ให้
นักศึกษา
- มีการนำข้อสอบเก่ามาสรุป
ประเด็นกฎหมาย

ผลลัพธ์

การประเมินผล
- นักศึกษาเข้าใจวิชาที่
สอนได้อย่างถ่องแท้
สามารถทำข้อสอบได้
แล้วนำไปใช้ได้อย่าง
ถูกต้อง มีคุณธรรม ตาม
หลักจรรยาบรรณวิชาชีพ

ห้องกับรักความรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศิษย์พี่กับศิษย์น้อง
เรื่อง “เทคนิคการสอน”

WOW

ตาม

น้อง

พี่

สบาย

สอนไม่ทันเนื่องจากลงรายละเอียดใน
ตัวบทกฎหมายมากเกินไป บรรยายแต่ไม่จับเนื้อหา
ปัจจุบันเลิกบรรยายตรงเวลา บางครั้งล่วงเลยเวลามา
๑๐ นาที จนคาบสุดท้ายรวบยอดทำให้สอนไม่ครบถ้วน
หาจุดที่พอดีกับตนเองไม่เจอ ขอคำแนะนำ
จากอาจารย์รุ่นพี่หน่อยค่ะ

อ.ภัทรวรรณ ทองใหญ่

งาน-คอบ

ต้องหาหัวใจหลักของวิชา และเน้นให้ครอบคลุมและ
อาจจะเน้นในบางมาตราและลดเนื้อบางมาตราที่ไม่สำคัญมาก
เช่น ประกันภัย บรรยายถึง 4 ชม.แต่บางมาตราใช้เวลาเพียง ๕ นาที
อ.บางท่าน สอนวิ.อาญา ท่านสอนแต่ผู้เสียหาย เวลาออกข้อสอบก็ออก
แต่ผู้เสียหาย เป็นการให้ความสำคัญมากเกินไป ไม่ครบตามหลักสุด
ต้องหาความพอดี โดยในเทอมต่อไปต้องปรับปรุงการสอน
ควรจะลดเวลาในส่วนนี้และเพิ่มเวลาในส่วนนี้ เมื่อสอนไม่ทันให้
ลูกศิษย์ไปอ่านเอง ซึ่งเป็นวิธีที่ผิด ควรปรับปรุงในเรื่องมาตรา
บางมาตราให้ละเอียดลึกซึ้ง หรือตัดทอนลง และไปสอนมาตราที่เหลือ

รศ.สุเมธ งานประดับ

ทางออกคือ power point
เพราะสามารถจำกัดเวลาได้ เช่น
ฎีกา อ่านฎีกาใจทก อธิบายถึงจำเลย
เป็นแบบนี้ ฟ้องแบบนี้ อธิบายถึงจำเลย
ไม่เสร็จและไม่หมดแน่ ดังนั้นการสอนฎีกา
เราเพียงพูดแค่นี้ประโยคก็เพียงพอ
แล้วว่าฎีกาวางหลักไว้อย่างไร

รศ.ดร.สมาสี วงษ์ชีวิต

เราต้องหาหัวใจ โดยตั้งประโยชน์
ที่สำคัญออกมา นี้แหละที่ต้องวางแผน
การสอน ทำวัตถุประสงค์และดำเนินการตาม
แผนการสอนตามนั้นไม่มีพลาด
วันนี้ต้องหาหัวใจให้ได้ออก
**ที่สำคัญวางแผนการสอนดีที่สุด
**อย่าสอนเกินเวลา แต่เขาให้ตรงเวลา

รศ.ดร.กิจบัติ ก้องเบญจบุษ

WOW

ถ้าเธอมีลูกอยากให้ลูกเรียนรามคำแหงเพราะอะไร
การที่ลูกศิษย์เข้ามาเรียน ไม่ใช่เพราะหน่วยกิตลูกอย่างเดียว
แต่ครูที่รามคำแหงถามเรื่องใดก็ตาม สามารถตอบปัญหาลูกศิษย์
ได้ทุกเรื่องไม่ควรตอบว่าไม่รู้ ไม่อยู่ในเรื่องที่ครูสอน
แบบนี้เป็นการตอบที่ไม่เหมาะสม รุนที่ท่านอื่นมีเทคนิค
การตอบอย่างไรบ้างครับ

อ.อภิชัย มานิตย์กุล

เมื่อลูกศิษย์ถามแล้วตอบไม่ได้
ควรตอบแบบมีกึ๋น รักษาท่าทีภูมิรู่ในการเป็นครู
แม้ว่าจะไม่รอบรู้ทุกเรื่องควรตอบว่า
“ครูเคยได้ยิน คุณหุแต่ไม่แน่ใจ
ขอศึกษาแล้วจะนำมาตอบในคาบต่อไป”
แต่ไม่ควรตอบว่าไม่รู้ ทำให้ลูกศิษย์หมด
ความเชื่อถือในตัวครู
รศ.มณฑา ประพันธ์เนติวัฒน์

!!!
อย่างไรเมื่อนักศึกษา
ไม่ยอมตอบคำถามซึ่งพบว่า
การไม่ตอบคำถามทำให้ผลการสอบ
มีคะแนนตกจำนวนมาก รุนที่ท่านใด
มีข้อเสนอแนะเทคนิคการถามอย่างไร
ให้ลูกศิษย์มีส่วนร่วมในการตอบปัญหา....

อ.บัณฑิตน์ เดชขมา

ถ้าลูกศิษย์ไม่ตอบคำถาม
อาจทำเป็นตัวเลือก เช่น
ตัวเลือกที่ ๑ หรือตัวเลือกที่ ๒
ขอได้ลูกดอง อาจจะทำ
ให้ตอบคำถามได้ง่ายขึ้น
รศ.ประสิทธิ์ จงวิฑิต

ทุกครั้งที่ผมถามลูกศิษย์
ผมจะบอกวา
“ถ้าลูกศิษย์ท่านใดตอบคำถาม
ขอให้ชีวิตมีความสุขความสำเร็จ
ประสบความสำเร็จสอบได้
เกรด A ทุกวิชา แต่ถ้าใครไม่ตอบ
ขอให้.....
(ไม่พูดอะไรไว้ในฐานที่เขาใจ)
ผศ.ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์

อาจมีการยก
คำตอบที่ผิด
แล้วถามลูกศิษย์ว่า
คำตอบนี้ถูกไหม!!!
ลองทำวิธีนี้ดู
รศ.เรืองยศ แสนภักดี

ลูกศิษย์ไปดูเทปวีดิโอ การสอน เมื่อเวลาเขาเรียน จะพูดก่อนที่ครูจะบรรยาย ทำให้เสียสมาธิในการสอน รุนที่ทานใดเคยเจอแบบนี้ มีวิธีการพูดอย่างไรดีคะ อ.นันทรัตน์ เดชขมา

หันไปบอก ว่า "ครูแล้วหรือเพื่อนก่อน ว่าเพื่อนจะตอบถูกไหม รศ.เรืองยศ แสนภักดี

Smile!

ถ้าคำถามที่เราไม่แน่ใจ ให้ถามย้อนกลับไปได้ โดย ให้เชื่อมโยงกับวิชาที่เราสอนว่า แล้วลูกศิษย์มีความคิดเห็นอย่างไร รศ.เรืองยศ แสนภักดี

ถ้าลูกศิษย์ถาม เพื่อลองภูมิความรู้ เห็นครูมาคอย ตรวจท่าอย่างไรครับ ผศ.ดร.ธีรศักดิ์ เทพสุขเกษมบัณฑิต

ถ้าตอบไม่ได้หรือไม่แน่ใจ ให้จำว่าเพื่อนเราคนไหนสอนวิชาอะไร แล้วให้ลูกศิษย์ไปสอบถาม เพราะมีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่ถามมากกว่า รศ.รังสรรค์ แสงสุข

แล้วถ้าลูกศิษย์ป่วยทางกาย หรือเป็นโรคที่ซับซ้อนซ้ำ ๆ ควรทำอย่างไรครับ

ถามมาก ๆ เราก็อ้าใจ ๆ ไม่ต้องไปว่าหรือไม่ก็ถามลูกศิษย์คนอื่น ๆ ว่ามีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าเราไม่ตอบบ่อย ๆ เขาจะลดการถาม ลงไปเอง ลูกศิษย์ที่ป่วยแต่มีความตั้งใจเรียน นายกยองค์กว่าลูกศิษย์ที่ครบสมบูรณ์ แต่ไม่ตั้งใจเรียน หน้าที่ครู เดิมเต็ม ปมด้อยของลูกศิษย์ รศ.เรืองยศ แสนภักดี

บางครั้งลูกศิษย์มาพบ เพื่อขอเกร็ดเนื่องจากเป็นวิชาสวดท้าย รุนที่ทานใดมีประสบการณ์และมีเทคนิค ในการตอบอย่างไรให้ลูกศิษย์เข้าใจว่าบางครั้ง ขอสอบทำไม่ได้จริง ๆ จะให้เกร็ด ก็ดูจะไม่เหมาะสม!!!! อ.นันทรัตน์ เดชขมา

ตามจรรยาบรรณของความเป็นครู อาจช่วยเหลือเท่าที่สามารถทำได้ แต่ถ้าไม่ได้จริง ๆ ก็แนะนำลูกศิษย์ ให้อ่านหนังสือเพิ่มเติมและให้ นำข้อสอบเก่ามาทบทวนใหม่มากขึ้น รศ.เรืองยศ แสนภักดี

ผมสอนวิชากฎหมาย
ระหว่างประเทศให้ลูกศิษย์ปริญญาตรี
แต่ลูกศิษย์ไม่ให้ความสนใจหรือเพราะเนื้อหา
ยากเกินไปสำหรับเขา อาจเป็นเพราะ
ลูกศิษย์ไม่ได้เป็นผู้พิพากษา
หรืออัยการ จึงไม่ให้ความสนใจในวิชา
ผมควรทำอย่างไรดีครับ

อาจารย์ภัทระ ลิ้มปิติระ

บางวิชาตำรา LAW
ของมหาวิทยาลัย
ที่ใช้มีความล้าสมัย
ปรับปรุงเมื่อ ๒๕๓๗
มีหลักการหรือมาตราหลายประการที่
เปลี่ยนแปลง แต่หนังสือยังไม่มีการ
ปรับปรุง ควรทำอย่างไรดีครับ

อาจารย์ภัทระ ลิ้มปิติระ

??

ต้องหาจุดสนใจ เช่น หากกฎหมายแปลกล
ที่ไม่เหมือนกฎหมายไทย
สอดแทรกการสอน อาทิ กฎหมายเยอรมัน
ลูกต้องพูดภาษาแม่และภาษาพ่อ โดยแม่พูด
ภาษาแม่กับลูก และพ่อพูดภาษาพ่อกับลูก
แต่ประเทศไทย ไม่มีกฎหมายนี้ ทำให้คนไทย
มีภาษาเดียวแต่ต่างประเทศจะได้ ๒ ภาษา

รศ. รุ่งสรรค์ แสงสุข

ให้ทำหนังสือถึงหัวหน้าภาควิชา
เขาที่ประชุมในคณะกรรมการประจำคณะ
ลงมติ ส่งเรื่องถึงอธิการบดีมีตรงส่วนไหน
ที่ควรยกเลิก เพราะอะไร เช่น กระดาษเกา
ตัวอักษรเล็กไป หรือมีการบัญญัติ
มาตราใหม่ขึ้น เป็นต้น ต้องมีการพิมพ์ใหม่
 อาทิ กฎหมายการทำโทษ
"ผู้ใดต้องโทษใหม่ไปประหารเสียให้ตาย"
ปัจจุบัน "ผู้ใดต้องโทษใหม่ไปจำคุกเสียให้ตาย"
และเสนอแนะให้หลายตำราเล่มเก่าด้วย

HAHA

the end

ประมวลภาพ
กิจกรรมแข่งขันความรู้สู่น้อง
เรื่อง “เทคนิคการสอนจากพี่สู่น้อง จากน้องสู่ศิษย์”

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ ห้อง ๒๕๐๑ อาคาร ๒ คณะนิติศาสตร์

KM Team

รศ. เรืองยศ แลนภักดี
รศ. รัชสรศักดิ์ แลบลุข
รศ.ทองสุข กรังณพัฒน์พงษ์
รศ. มณฑา ประพันธ์เนติวุฒิ
รศ. ประสิทธิ์ จงวิจิตร
รศ. ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร
รศ.ดร.กชปดี ก้องเบญจกุล
รศ. สุเมธ จานประดับ
ผศ.ดร.วิมลภุษา แลบลุข
อาจารย์อริชัย มานิตกุล
ผศ. ดร. ธิรณี เทพสุเมธานนท์

คณะกรรมการจัดการความรู้ ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการฯ ดร. ชรินทร์ เทพอุโฆษานนท์	ประธานกรรมการ
2. นางมาลี จิระเดชาภักย์	รองประธานกรรมการ
3. อาจารย์ทรงวรรณทศไชย	รองประธานกรรมการ
4. อาจารย์เนตรธำเน	เลขาฯ
5. อาจารย์ ดร. สลิล สิริพิฑูร	กรรมการ
6. อาจารย์ ดร. พรหมม อำนวยพรพงษ์	กรรมการ
7. อาจารย์กุลทิศา จุฑามงษ์	กรรมการ
8. อาจารย์เพชรพรรณ หลวงปัญญา	กรรมการ
9. อาจารย์กมลวรรณ วัฒนโรชา	กรรมการ
10. อาจารย์พรดา เอื้อวรรณกิจ	กรรมการ
11. อาจารย์ทะ ลีมาศิริ	กรรมการ
12. อาจารย์เนปฏ โขจวิสุทธิกุล	กรรมการ
13. อาจารย์รัฐศักดิ์ พิศุขชากร	กรรมการ
14. อาจารย์ธนพร พรหมปิ่นระมุก	กรรมการ
15. อาจารย์ ดร. มณฑิลา มีคดีคง	กรรมการ
16. อาจารย์พรญ วิชาจรัฐ	กรรมการ
17. อาจารย์ ดร. พันเทพ วิชาถาวรเนก	กรรมการ
18. อาจารย์ฉัตรภาสจ ภูริธเนศวรช	กรรมการ
19. อาจารย์ฉัตรพร วิชาเมธีจ	กรรมการ
20. อาจารย์ ดร. ดนพร จิตถัจจรุ่งเกียรติ	กรรมการ
21. นางนิตดาไม เกมั่งละมณี	กรรมการ
22. นางฉวีชัยรัตน์ วิมลศิลป์	กรรมการ
23. นางจลันดา บุญมาแจ่ม	กรรมการ
24. นางฐิติเนนท์ สุขมาก	กรรมการ
25. นางฉวีปิยะรัตน์ แก้วงาม	กรรมการ
26. นางกิติศักดิ์ อธิงา	กรรมการ
27. นางฉวีรฤทศ ไชยวงศ์	กรรมการ
28. นางฉวีลาวรรณ มีระมั่งสุวรรณ	กรรมการ
29. นางฉวีชัย เสด็ชตบ	กรรมการ
30. นางจิตต์มณีรัตน์ สุขสวัสดิ์	กรรมการ
31. นางฉวีรุ่งพล ตั้งเจริญ	กรรมการ
32. นางฉวีรัตน์นาถา ไชยารัง	กรรมการและเลขานุการ
33. นางฉวีศิริธร มีพิศุข	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
34. นางฉวีรัตน์ แก้วลง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

KM Team